

A felszabadulás óta a Könyvtár hatalmas fejlődésen ment keresztül, s ma már ellátja a szocialista nemzeti könyvtári funkciók teljes körét. 1959-ben állománya 4,5 millió egységet tett ki, azóta több mint 1 millió egységgel gyarapodott. 1975 folyamán a kölcsönzött kötetek száma meghaladta az 1 millió 150 ezer kötetet, a szolgáltatott reprodukciók száma pedig a háromnegyed milliót. 1971 és 1975 között a Könyvtár 23 ezer írásbeli tájékoztatást és irodalomkutatást produkált.

Nagy érdemeket szerzett a Könyvtár a könyvtári rendszer kiépítésében, gondozásában és fejlesztésében. Ennek legfrissebb bizonyítéka az a középtávú terv, amely 1976 és 1980 között hivatott a csehországi könyvtárak fejlődését orientálni.

A Könyvtár működését egyre inkább akadályozzák a helyviszonyok. Gyűjteményeinek mind nagyobb hányadát kénytelen külső raktárakba telepíteni, a szükségletekhez képest elégtelen az olvasóhelyek száma. E problémák csak új könyvtárárpület emelésével oldhatók meg. Erre kedvezők a kilátások.

25 éves a bolgár Állami Könyvtárosképző Intézet

T. TOPALOVA

A szerzőnek (az intézet igazgatója) a jubileum és az Intézet új épületének felavatása alkalmából elmondott beszédét (25 godini Dörzsaven Bibliotekarszki Insztitut. Bibliotekar, 1977. 6. no. 5–14.p.) PÁSZTOR Ilona tömörítette.

Az Állami Könyvtárosképző Intézetet 1950-ben hozták létre a közművelődési könyvtárak középfokú szakember-hiányának megszüntetése céljából. Középszintű végzettségre épülő kétéves kurzusokban az akkori Tudományos Művészeti és Kulturális Bizottság irányításával ideológiai, irodalmi és könyvtári-bibliográfiai ismereteket nyújtott. Előadói a Nemzeti Könyvtár, a Bolgár Tudományos Akadémia Könyvtára, az Egyetemi Könyvtár és a korábbi Bolgár Bibliográfiai Intézet legjobb szakemberei közül kerültek ki. Az Intézet célkitűzése az volt, hogy hallgatóit a nagyobb könyvtárak beosztott könyvtárosi, a kisebb könyvtárak szervező-kivitelező könyvtárosi feladatainak ellátására felkészítse.

A társadalmi igények változásával az Intézetben folyó képzés tartalma és formája is változott (itt tükröződik a könyvtárügy javuló anyagi bázisa, a racionálisabb vezetés, a könyvtári szolgáltatások koordinálása, a tudományos és szakkönyvtárak relatív arányának az összes könyvtárak számához viszonyított növekedése, a közművelődési könyvtárak működésében tapasztalható szakmai színvonalemelkedés). Bár nemcsak minőségében, mennyiségében is javult a hallgatók összetétele (több mint 2,5-szeresére – 40-ről 105-re) nőtt pl. a könyvtárismeret szakra felvett hallgatók száma, igen sok volt a szakképzettség

nélküli könyvtáros, különösen a kezdeti időben. Számukra létesítették 1953-ban az évi 80–90 hallgatót képző levelező tagozatot. A tudományos-műszaki forradalom és az ezzel kapcsolatos általános fejlődés hozta létre a gyorsabb és pontosabb tájékoztatás iránti igényt. Rövid idő alatt Bulgáriában is kiépült az a tudományos tájékoztatási rendszer, amelyben a tájékoztatás szervezéséhez és a bázisok fenntartásához értő, szakképzett könyvtárosokra volt szükség. Ennek érdekében 1969-ben az intézet a tudományos tájékoztatás szakon is megkezdte a képzést, évente mintegy 40 hallgatóval. A felvétel feltétele nyelvi középiskolai végzettség volt, mivel ez az adott munkaterületen nélkülözhetetlen. Ezekben az években a képzés már igen népszerű, amit a kb. tízszeres túljelentkezés is tanúsít.

A természettudományok, a mezőgazdaság és a műszaki tudományok iránt megnövekedett érdeklődés szükségessé tette, a természettudományok, mezőgazdaság és műszaki tudományok bibliográfiája c. tárgy bevezetését. Megerősödött a társadalomtudományi és politikai irodalom bibliográfiája c. tárgy bibliográfiai-tájékoztatói irányultsága is. A két speciális bibliográfia előadással együtt nagyobb figyelmet fordítottak az ágazati bibliográfiák szakmetodikájára is. Az Olvasószolgálat c. tárgyon belül az olvasáspszichológiai vonatkozásokkal gazdagodott az oktatás. Korszerűsítették a könyvtárügy szervezési kérdéseivel, valamint az állománygyarapítással és feltárással (katalógusok stb.) kapcsolatos oktatási programot is. Ekkor szűnt meg a történelem és a levéltár c. tárgy.

Fokozatosan alakult ki az Intézet jelenlegi oktatási formája, ill. ennek az oktatásnak a tartalma.

A Könyvtárismeret szakon a tantárgyak eloszlása a következő: ideológiai tárgyak – 270 óra, irodalom és orosz nyelv – 510 óra, szakkönyvtár és bibliográfia – 765 óra, termelési gyakorlat – 240 óra.

Tudományos tájékoztatás szakon az ideológiai oktatás 270 óra, közművelődési ismeretek – 525 óra (ebben 330 óra két nyugati nyelv oktatása), könyvtár és bibliográfia – 555 óra és a tudományos tájékoztatás 330 óra.

Az oktatáson kívül is széles körű és tartalmában sokoldalú ideológiai és kulturális nevelőmunka folyik. Hagyománnyá vált a hallgatókat aktivizáló, évenként megrendezett elméleti ideológiai és szakmai konferenciák szervezése. A szakma megszerettetésében, a hivatástudat fokozásában a napi oktatási-nevelési tevékenységek mellett sokat segítenek a gyakorló könyvtárosokkal szervezett találkozók.

Az oktatási-nevelési munkában 14 főfoglalkozású és 15 megbízott (tiszteletdíjas) előadó-oktató vesz részt. Oktatási tevékenységük mellett 15 könyvtárismereti, bibliográfiai, könyvismereti, 1 bolgár irodalom és 1 orosz nyelvi tankönyvet jelentettek meg. Folyamatban van egy szakbibliográfiai és egy bibliográfiai tájékoztató tankönyv elkészítése, kiadás alatt van az Általános bibliográfiai kresztomátia II. és III. része.

Az Állami Könyvtárosképző Intézet fennállás alatt könyvtárosképző nappali tagozatán 1404, levelező tagozatán 790 főt képzett, a tudományos tájékoztatás szakon további 169 hallgató fejezte be tanulmányait. A nappali tagozaton végzett könyvtárosok 59%-a közművelődési könyvtárakba, főként olvasóklubokba (csitaliste) került, 25%-uk körzeti könyvtárakban, 14,5%-uk tudományos és szakkönyvtárakban, 1,5%-uk a Cirill és Metód Nemzeti Könyvtárban dolgozik. A körzeti könyvtárak igazgatóinak és módszertani szakkönyvtárosainak 80%-a az intézetben végzett.

Az Állami Könyvtárosképző Intézet az állam, a párt és a kormány teljes támogatását élvezi. A hallgatók 60%-a ösztöndíjat és kollégiumi ellátást kap. Nagy segítséget nyújtott az Intézet zavartalan működéséhez a párt- és közigazgatási szerveken és a társadalmi bizottságokon és szervezeteken kívül a Cirill és Metód Nemzeti Könyvtár is, amely székházában otthont adott az intézetnek, valamint teljes állományát az oktatók és hallgatók rendelkezésére bocsátotta, szakemberei révén tevékeny részt vállalt az oktatási folyamat támogatásában is (megbeszélések, kutatási eredmények átadása, fejlődési tendenciák ismertetése, stb.).

A bolgár-szovjet együttműködés keretében a szovjet fél az intézet rendelkezésére bocsátotta tanterveit, egyes szaktudományági programjait, tapasztalatcseréket szervezett, előadókat biztosított, azokon a könyvtári területeken, amelyekeken Bulgáriában szakképzés nem folyik átvállalta a szakember-képzés feladatát (az intézet oktatóinak nagyobb része a Szovjetunióban tanult). Jelenleg is évente 3–4 hallgatónak lehetőséget biztosít Moszkvában, Leningrádban vagy Kievben a továbbtanulásra. Eddig 31 könyvtáros végzett a Szovjetunióban.

A moszkvai, kievi és leningrádi kulturális intézeteken kívül szoros kapcsolatban áll az intézet a koppenhágai könyvtárosképző iskolával, a lipcsei Erich Weinert Intézettel, a francia Könyvtárosképző Intézettel stb.

Az Állami Könyvtárosképző Intézet Bulgáriában a könyvtári szakemberek képzésének legfontosabb központja. Ugyanakkor nyilvánvaló, hogy a jelenlegi kétéves képzés mellett a végzett hallgatók egyre nehezebben tudnak eleget tenni a fokozott követelményeknek. Létfontosságú tárgyak hiányoznak az oktatási tervből, így a pedagógia, az esztétika, a pszichológia, az irodalomelmélet, a mezőgazdasági és ipari alapismeretek, nem terjed ki a program a gyermek- és a műszaki könyvtárak speciális problémáinak oktatására, a közművelődési képzés keretében nem oktat az intézet nyugati nyelvet, stb. Szükséges lenne a képzés átalakítása a gyakorlati szakember-igények háromféle típusának (1. négyéves, felsőfokú végzettségű könyvtáros-szakemberek; 2. felsőfokú humán vagy reál-képzettségű, kiegészítő könyvtárosképzettségű szakemberek – főleg a tudományos és szakkönyvtárakban; 3. az intézet által jelenleg folytatott kétéves oktatási formában képzett felsőfokú könyvtár-technikusok) megfelelően, mégpedig egy összevont oktatási központban, amely a Cirill és Metód Nemzeti Könyvtár és az Állami Könyvtárosképző Intézet integrálásával kialakítható.